

MARİNALARDA ÇEVRE YÖNETİMİ UYGULAMALARI: TÜRKİYE MARİNALARI ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA

Can AKALTAN, Nurser GÖKDEMİR IŞIK

Marina Kavramı:

- İlk yat kulübü 18. yüzyılın başlarında resmileşmiştir. İngiliz “The Royal Cork Club” 1720 yılında kurulmuş.
- 1930’larda ilk marinalar Amerika’da yer alırken, Avrupa’da ilk marinalar 1950’lerde inşa edilmiştir.
- Marina sözcüğü 1928’de Amerikan Ulusal Tekne ve Motor İmalatçıları Birliği tarafından kullanılmış olup, eğlence ve gezi amaçlı tekneler için yapılmış modern kıyı tesisleri olarak tanımlanmıştır. Birliğin daha geniş kapsamlı açıklamasında marinalar; modern yatçılığa hitap eden hizmetlerin sunulabildiği, yatların yanaşabildiği, denize atılıp karaya çekilebildiği, bakım ve onarımının yapılabildiği, yakıt ikmali yapılp seyire uygun hale getirilebildiği; bunlara ek olarak yatçıların duş, yemek gibi ihtiyaçlarını karşılayabildikleri, çeşitli dükkanlara, ulaşım ve iletişim araçlarına yakın yerler olarak tanımlanmaktadır (Donald W. Adie, 1984: 37).

Marinalarda Çevre Yönetimi Uygulamaları:

- **Yağ ve yakıt atıkları – Sintine, jeneratör bakımları**
- **Tehlikeli atıklar – Boyalar, vernik, çözücüler, bataryalar, deterjanlar, tinerler, antifirizler...vb.**
- **Atık sular – Pis su, gri su.**
- **Katı atıklar**

Türkiye'nin Taraf Olduğu Çevre ile İlgili IMO Sözleşmeleri ve Uluslararası Sözleşmeler:

Sözleşme Adı	Açıklama
MARPOL 73/78	Denizlerin gemiler tarafından kirletilmesinin önlenmesine ait uluslararası sözleşme
CLC 92	Petrol kirliliği zararlarından doğan hukuki sorumluluk
IOPC-FUND 92	Petrol kirliliği zararları için uluslararası tazminat fonu kurulmasına dair sözleşme
LDC-1972	Atıklar tarafından denizlerin kirletilmesinin önlenmesine ilişkin sözleşme
OPRC-1990	Petrol kirliliğine karşı hazırlıklı olma, mücadele ve işbirliğine dair sözleşme
OILPOL-1954	Denizlerin petrol ile kirlenmesi önlemeye ilişkin sözleşme
Barselona Sözleşmesi	Akdeniz'in kirliliğe karşı korunması sözleşmesi
Bükreş Sözleşmesi	Karadeniz'in kirliliğe karşı korunması sözleşmesi

Kaynak: Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı, 2012

Marinalarda Çevre Yönetimi Uygulamaları ile İlgili Gönüllülük Esasına Dayalı Uygulamalar :

- **Mavi Bayrak**
- **Altın Çıpa**
- **Mavi Yıldız**
- **ISO 14001 Çevre Yönetimi Sistemi**
- **ICOMIA Temiz Marina Programı**

Araştırmanın Konusu:

Bu alışmada, Türkiye marinalarında çalışan ve marina operasyonlarında aktif olarak görev yapan marina müdürlerinin görüşleri alınarak Türkiye marinalarında evre yönetimi uygulamalarının bilinirliliği ve ne derecede uygulandığı analiz edilmiştir. Bu alışma, evre yönetimi uygulamalarının öneminin ortaya çıkarılmasına yönelik yapılan bir çalışmadır.

Araştırmanın Amacı:

Bu araştırmada, çevresel sürdürülebilirlik ilkeleri göz önünde bulundurularak evre yönetimi uygulamalarındaki eksikliklerin neler olduğunun tespit edilmesi ve evre yönetimi uygulamalarını etkileyen faktörlerin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır.

Araştırmanın Önemi:

Gelecek nesillere yaşanabilir bir çevre bırakmak tüm insanlığın olduğu gibi marinaların da en öncelikli hedefi olmalıdır.

Bu araştırmanın, marinalardaki çevre yönetimi uygulamalarının bir başlık altında toplanarak marina yatırımcı ve yöneticilerine bir kılavuz olması; T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın marinalar ile ilgili mevzuat düzenlemelerinde de destek olması hedeflenmektedir.

Araştırmanın Kısıtları:

Bu araştırma, marina yönetici ve yatırımcıları tarafından benimsenmiş çevre yönetimi uygulamaları ile ulusal ve uluslararası kaynaklardan sağlanan literatür bilgileri ile oluşturulmuştur. Bu bilgiler kullanılarak marina yöneticileri ile yapılandırılmış görüşme yapılmış, elde edilen verilerin değerlendirilmesi ile araştırma sonuçlandırılmıştır. Türkiye ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde aktif olarak görev yapan 19 marina yöneticisi ve 2 marina profesyoneli araştırmaya konu edilmiştir.

Araştırmanın Yöntemi:

Araştırma yöntemi olarak bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden tam biçimsel (yapılandırılmış) mülakat tekniği kullanılmıştır. Bu teknik yüz yüze veya telefon ile internetin kullanıldığı iletişim yoluyla veri toplama üzerine kuruludur (Altunışık vd., 2012:80). Standardize edilmiş sorular belirlenerek ve araştırmacı bu soruları katılımcıya iletilerek, katılımcının verdiği cevapları kayda geçirilmiştir. Bu yöntem sayesinde zaman kaybının önlenmesi sağlanmaktadır (Altunışık vd., 2012:94) ve soruları sorduğumuz katılımcıların buldukları pozisyonlar gereği zaman kısıtlarının bulunması sebebiyle bu yöntem tercih edilmiştir.

Bu çalışmada katılımcılar ile yüz yüze görüşme denenmiş fakat katılımcıların iş yoğunlukları ve araştırmanın coğrafi kapsamı nedeniyle internet aracılığı ile gönderilen formlar ve telefonda verilen bilgiler ile araştırma süreci tamamlanmıştır.

Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evreni Türkiye ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde bulunan tüm marinaların çevre yönetimi uygulamalarından sorumlu bulunan yöneticileridir. Bu kapsamda evreni temsilen geri dönüş alınmış 21 kişilik alanlarında uzman ve araştırma problemlerine cevap verebileceğine inanılan Kararsal (Kasti) Örneklem grubu seçilmiştir.

Bulgular ve Değerlendirme:

Araştırmada görüşme yapılan katılımcıların 3' kadını; 18'i ise erkektir. Katılımcıların yaş aralığı 26 ile 62 olup, yaş ortalamaları 42,5; sektör tecrübelerinin ortalamaları ise 13,0 yıldır. Katılımcıların 13 tanesi Amatör Denizci Belgesi yeterliliğine, bir tanesi kılavuz kaptan yeterliliğine, 1 tanesi Uzakyol Baş Mühendis yeterliliğine, 1 tanesi Uzakyol Vardiya Zabiti yeterliliğine, 1 tanesi Yakın Yol Vardiya Zabiti yeterliliğine, 1 tanesi Yat Kaptanı yeterliliğine, 1 tanesi de Yardımcı Vardiya Zabiti yeterliliğine sahiptir.

Bulgular ve Değerlendirme:

- *“Marinanızda hangi Çevre Yönetimi Uygulamaları(ÇYU)’nı yürütüyorsunuz?”* sorusuna verilen yanıtlar:

Marinalarda Yürütölen Çevre Yönetimi Uygulamaları	Katılımcı Sayısı
Atık Su Yönetimi Uygulamaları	21
Geri Dönüşüm ve Çöp Yönetimi Uygulamaları	16
Enerji Yönetimi Uygulamaları	4
Yatçıların Eğitilmesi ile İlgili Uygulamalar	2
Çekek Sahası Atık Yönetimi Uygulamaları	1
Yağmur Suyu Yönetimi Uygulamaları	1
Çevre Bakanlığı Atık Yönetim Planı	7
Gönüllölük Esasına Dayalı Çevre Yönetimi	4

Bulgular ve Değerlendirme:

- “ÇYU'nun sizce faydaları nelerdir?” sorusuna verilen yanıtlar:

ÇYU Faydaları	Katılımcı Sayısı
Şirket içinde çevre bilinci oluşturur	9
Çevre Kirliliğinin Önlenmesi ya da Azaltılması	8
Çevre açısından sürdürülebilir bir gelecek sağlar,	8
Daha iyi bir su kalitesi sağlar	5
Çevre maliyetlerini azaltır	3
Kamuoyunda prestij kazandırır	3
Mevzuata Uyum Sağlar	2

Bulgular ve Değerlendirme:

- ▶ ***“ÇYU göz önünde bulundurulduğunda operasyonel, finansal ve bürokratik olarak sizleri sıkıntıya düşüren etkenler nelerdir?” sorusuna verilen yanıtlar:***

ÇYU göz önünde bulundurulduğunda operasyonel, finansal ve bürokratik etkenler	Katılımcı Sayısı
Bürokratik işlemlerin uzun sürmesi	8
Altyapı (Mavi Kart) yatırımının yüksek olması	7
Kanun Koyucuların marina operasyonları hakkında yeterli bilgiye sahip olmamaları	5
ÇYU uygulamaları için ilave personel gereksinimi	5
Atık bertaraf komisyonunun 6 ayda bir kurulması	3
Atık nakliye ve bertaraf ücretlerinin yüksek olması	3
Kara kaynaklı kirliliklerin kontrol altına alınmasında yeterli özenin gösterilmemesi	3
Ülke genelindeki atık alım altyapı eksiklikleri	3

Bulgular ve Değerlendirme:

- *“Yatçuların ÇYU ile ilgili yeterli derecede bilgiye sahip olduklarını ve ÇYU’nu yerine getirdiklerini düşünüyor musunuz? Hayır ise sizce bununla ilgili neler yapılabilir?” sorusuna verilen yanıtlar:*

Yatçuların ÇYU ile ilgili yeterli derecede bilgiye sahip olmamaları ve ÇYU’nu yerine getirmemeleri ile ilgili neler yapılabilir?	Katılımcı Sayısı
Seminer, kitapçık, broşür, çevrimiçi kurslar ile eğitimler düzenlenebilir	8
Yeterliliklerin ve Yeterlilikler ile ilgili sınavların içeriğine ÇYU eklenebilir	6
Denetimler daha sıkı yapılabilir	3
Gönüllü çevre dedektifleri uygulaması yapılabilir	1
Çevre kirliliği müdahale kiti tüm yatlarda zorunlu hale getirilmeli	1

Bulgular ve Değerlendirme:

- *“Mavi Bayrak, Altın ıpa, Mavi Yıldız ve ISO 14001 gibi gönüllük esasına dayanan uygulamalar YU açısından sizce marinalar için ne kadar gerekli?” sorusuna verilen yanıtlar:*

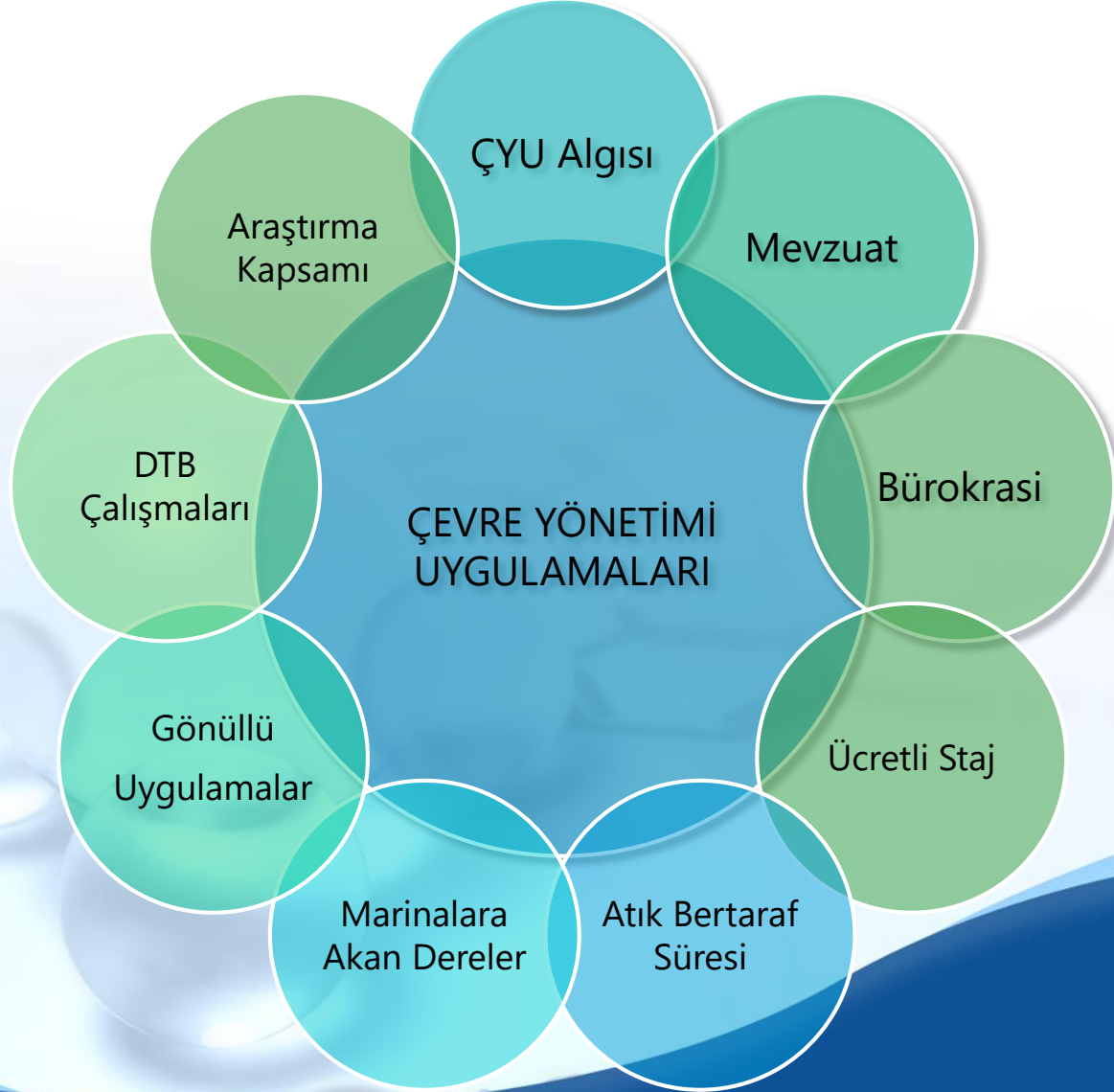
Mavi Bayrak, Altın ıpa, Mavi Yıldız ve ISO 14001 gibi gönüllük esasına dayanan uygulamalar YU açısından sizce marinalar için ne kadar gerekli?”	Katılımcı Sayısı
Gönüllük esasına dayanan uygulamalar marinalar için gereklidir	14
Gönüllük esasına dayanan uygulamalar marinalar için gerekli <u>değildir</u>.	4
Gönüllük esasına dayanan uygulamalar marinalar için belgeden ibarettir.	3

Bulgular ve Değerlendirme:

- “ Marinalardaki YU ile ilgili eklemek istediğiniz başka Őeyler var mı?” sorusuna verilen yanıtlar:

Marinalardaki YU ile ilgili eklemek istediğiniz başka Őeyler var mı?	Katılımcı Sayısı
Belediyelere de YU Őart koŐulmalı ve denetimi yapılmalı	3
Kara kaynaklı kirliliklere de marinalara gösterilen hassasiyetin benzeri gösterilmeli	3
YU Devlet tarafından teŐvik edilip maddi olarak desteklenmeli	2
Deniz Turizm Birliği'nin YU ile ilgili bir farkındalık çalıŐması olmalıdır	2
YU ile ilgili mevzuat düzenlemelerinde holostik bir yaklaŐım izlenmeli	1
Gnlllk esasına dayalı uygulamalarda belge creti alınmamalı	1
Atık bertaraf komisyon süresi kaldırılmalı ya da 6 aylık süre uzatılmalı	1

Sonuç ve Öneriler:

TEŞEKKÜRLER